

prima instanță: A. Niculcea
instanța de apel: N. Budăi, A. Panov, A. Minciuna

dosarul nr. 2ra-2286/16

ÎNCHEIERE

19 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Iulia Sîrcu

Judecătorii: Mariana Pitic, Iurie Bejenaru

examinînd chestiunea admisibilității recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Armaș Ruslan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Armaș Ruslan către Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016, corectată prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Armaș Ruslan și au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și modificată hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 ianuarie 2016 prin micșorarea sumei, în rest cu menținere hotărîrii primei instanțe,

c o n s t a t ă:

La 26.10.2015, Armaș Ruslan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii a indicat că la data de 03.10.2011 de către organul de urmărire penală al CPs Centru, mun.Chișinău, a fost pornită cauza penală nr.2011011575, conform semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art.186 alin.(2) lit.b) și d) Cod penal, pe faptul că la data de 27.09.2011, în jurul orei 12-10, persoane neidentificate, urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane, au deteriorat geamul automobilului de model „Opel Corsa”, cu n/î DN AJ 109, ce aparține cet.Sabadaș Alexandr, parcat lângă imobilul nr.30 de pe str. 31 august mun.Chișinău, de unde au sustras de pe parbrizul din față un GPS navigator în valoare de 2401 lei, după ce au părăsit locul comiterii infracțiunii, astfel cauzându-i lui Sabadaș Alexandr daune în proporții considerabile.

La data de 05.10.2011 ora 15:30, prin procesul-verbal de reținere, a fost reținut.

Ulterior, la data de 07.10.2011 prin ordonanța de punere sub învinuire emisă de procurorul în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, a fost pus sub învinuire și tot la data de 07.10.2011, prin încheierea Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău s-a admis demersul procurorului, eliberându-se mandat de arestare în privința sa pe un termen de 30 zile, începând cu data și ora reținerii 05.10.2011 ora 15:30.

Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău din 07.10.2011, avocatul său a înaintat recurs la Curtea de Apel Chișinău, care a respins ca neîntemeiat recursul și a menținut încheierea Judecătoriei Centru din 07.10.2011.

Reclamantul a susținut că la data de 25.10.2011, prin încheierea Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău a fost admis demersul cu privire la autorizarea efectuării percheziției la domiciliul său situat pe str. Aron Pumnul, mun. Chișinău, nr.143.

Armaș Ruslan a invocat că, la data de 02.11.2011 procurorul în Procuratura sect. Centru mun. Chișinău a înaintat Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău demers, pentru prelungirea termenului de arest cu încă 30 zile. Demersul respectiv a fost admis, prin încheierea Judecătoriei sect. Centru mun. Chișinău din 02.11.2011, menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 21.11.2011.

Reclamantul a menționat că, la data de 17.10.2013, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Centru mun. Chișinău, a fost scos de sub urmărire penală pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit.b) și d) Cod Penal.

În motivarea ordonanței de scoatere a persoanei de sub urmărire penală s-a invocat că studiind în ansamblu materialele cauzei penale, procurorul consideră că probele administrate sunt insuficiente de a constata că infracțiunea în cauză a fost comisă de Armaș Ruslan și a o expedia instanței judiciare pentru examinare în fond, deoarece există dubii în privința vinovăției acestuia care la momentul de față nu pot fi înlăturate, fapt ce condiționează interpretarea acestora în favoarea învinutului. Tot, la data de 17.10.2013, procurorul a emis și ordonanța de suspendare a urmăririi penale pe cazul dat.

Menționează că despre ordonanța din 17.10.2013 de scoatere de sub urmărire penală a aflat mai târziu, în anul 2015.

Susține reclamantul că în rezultatul acțiunilor ilicite și neîntemeiate ale organului de urmărire penală și procuraturii a fost supus suferințe psihice și fizice, frustrări, incertitudini, stări de neliniște și stres.

Reclamantul consideră că, cauza penală privind învinuirea sa în comiterea furtului a fost pornită ilegal, dânsul fiind reținut, deoarece organele de poliție cunoșteau că, el anterior a fost supus răspunderii penale și astfel va recunoaște vina, deși n-a comis infracțiunea imputată.

A invocat că, în perioada deținerii ilegale în arest, dânsul a fost supus unui tratament inuman și degradant, fiind plasat într-o celulă de aproximativ 4x3 m împreună cu alte 6 persoane, fără o hrană adecvată. Nu a avut acces direct la WC sau duș. I-a fost pusă în pericol libertatea și siguranța sa, a fost privat de dreptul de a munci și i s-a încălcat dreptul la viață privată.

A menționat că, la acea perioadă era angajat neoficial în câmpul muncii în calitate de sudor și urma să se angajeze oficial, însă din cauza reținerii ilegale a pierdut locul de muncă, prin aceasta fiindu-i încălcat dreptul la muncă. În perioada anului 2011 avea posibilitatea reală să plece în Federația Rusă la muncă, deoarece acolo locuiau rudele familiei sale, însă n-a putut pleca, deoarece era reținut, iar ulterior considera că pe numele său este aplicată măsura preventivă - obligația de a nu părăsi țara.

A precizat că reținerea sa ilegală a provocat suferințe și stări de neliniște și membrilor familiei sale, în special mamei sale.

Cere reclamantul Armaș Ruslan încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 75 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 21 ianuarie 2016 acțiunea a fost admisă în parte, prin încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Armaș Ruslan a sumei de 25 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, precum și Armaș Ruslan au declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2016, corectată prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 01 iulie 2016, a fost respins apelul declarat de Armaș Ruslan și au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și modificată hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 21 ianuarie 2016 prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare de la 25 000 lei pînă la 20 000, în rest cu menținere hotărârii primei instanțe.

Instanța de apel la a apreciat ca fiind corectă concluzia primei instanțe precum că a fost neîntemeiată privarea de libertate pe un termen de 2 luni a lui Armaș Ruslan, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. c) și d) Cod Penal, avînd în vedere faptul că măsura preventivă de arest aplicată în contextul unei acuzații penale nu și-au găsit justificare. Or. s-a stabilit că acesta nu a săvîrșit infracțiunea incriminată. Instanța de apel, a menționat că prima instanță corect a reținut ca fiind pertinente argumentele reclamantului privind supunerea la condiții inumane și degradante în perioada deținerii lui Armaș Ruslan în stare de arest în Penitenciarul nr.13. Or, articolul 3 al Convenției consfințește una din

valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe și de comportamentul. Statul trebuie să asigure, ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane.

Totodată, având în vedere specificul obiectului litigiului în cauză și anume repararea prejudiciului cauzat, instanța de apel a menționat că quantumul prejudiciului moral dispus spre încasare de instanța de fond urmează a fi diminuat de la suma de 25 000 lei, pînă la suma de 20 000 lei, sumă ce în opinia instanței de apel reprezintă o compensare rezonabilă pentru prejudiciul moral suferit de reclamant.

La data de 06 mai 2016, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva decizie instanței de apel, insistînd asupra diminuării sumei prejudiciului moral încasat pînă la o sumă rezonabilă.

În motivarea recursului recurentul a menționat că suma de 20 000 lei dispus spre încasare în beneficiul reclamantului cu titlu de prejudiciu moral este exagerat.

La data de 16 mai 2016, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, Armaș Ruslan a declarat recurs împotriva decizie instanței de apel, solicitînd admiterea recursului său, casarea decizie instanței de apel și hotărîrii primei instanțe judecătorești în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 25 000 lei și respectiv de 20 000 lei și emiterea în această parte a unei noi hotărîri prin care a dispune încasarea sumei de 75 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În motivarea recursului recurentul a invocat că instanțele de judecată la examinarea pricinii nu au ținut cont de toate circumstanțele pricinii, nu au elucidat pe deplin faptele expuse în acțiune, aprecierea probelor a fost arbitrară, iar suma încasată cu titlu de prejudiciu moral nu corespunde gravității acțiunilor intimatului și nici nu este proporțională cu gradul de suferințe psihice provocate.

Susține că deși instanțele au recunoscut violarea drepturilor sale, totuși, la aprecierea quantumului prejudiciului moral nu au ținut cont de criteriu echității care în viziunea practicii internaționale trebuie să reprezinte o satisfacție echitabilă și justă cu efect compensatoriu. Consideră că suma dispusă spre încasarea de către instanțe nu este echitabilă în raport cu violarea drepturilor sale și nici cu practica CEDO.

Susține că instanța de apel nu a adus nici un argument spre justificarea micșorării quantumului sumei solicitate.

La 22 iunie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva decizie instanței de apel, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri prin care a respinge acțiunea.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa Ministerului Justiției copia deciziei integrale, care a fost recepționată de către recurent la data de 29 aprilie 2016, fapt confirmat prin ștampila corespondenței de intrare (f.d. 136), din care motiv recursul declarat de Ministerul Justiției la data de 22 iunie 2016 se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului recurentul a invocat că nici o condiție prevăzute de art. 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și le instanțelor judecătorești, nu se regăsesc în justificarea pretențiilor lui Armaș Ruslan. Or, în opinia Ministerului Justiției, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirii materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6 – dreptul la repararea prejudiciu , cât și circumstanțele prevăzute de art. 3 – cazurile de repararea prejudiciului material și moral, normele date fiind indisolubile și neputând a fi aplicate separat.

Susține recurentul că organul de urmărire penală justificat a întreprins toate măsurile procedurale pe marginea cauzei penale, în cadru căreia reclamantul a avut calitatea de învinuit, or în privința acestuia exista o bănuială rezonabilă că ar fi comis o infracțiune, care a și servit temei de aplicare a măsurii procesuale de constrângere sub formă de arest preventiv.

În opinia recurentului, instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și existența unui prejudiciu, fiind necesară stabilirea prin probe, dacă exista în mod veridic un prejudiciu.

La fel susține că nu a fost probată de reclamant legătura de cauzalitate între încălcare și prejudiciu. Reieșind din jurisprudența CEDO survenirea prejudiciului ca urmare a săvârșirii încălcării trebuie să fie certă și nu presupusă.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt inadmisibile.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Armaș Ruslan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ constată că argumentele formulate în recursuri se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recurs, în esența lor, sînt similare argumentelor invocate atît în prima instanță cît și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recursuri nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins. Or recursul, exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Armaș Ruslan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova, Armaș Ruslan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru